



UDRUGA "KAZALIŠTE, VIZUALNE UMJETNOSTI
I KULTURA GLUHIH

PLJESAK JEDNE RUKE



nd, 2006



Russia, 1999



VI. European Deaf Arts and Culture Festival

SALVIA

2. - 9. oktober 2010
Ljubljana, Slovenia

Finland, 2006

Russia, 1999

Belgium, 2008

Belgium, 1997

Germany, 2003

Slovenia, 2010

Kulturno in izobraževalno društvo gluhih
MAVRICA

SADRŽAJ

1. Riječ urednika	3
2. Zanimljivosti: Zakon o upotrebi znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini	3
3. Razmišljanja: Znakovni jezik u doba interneta iliti digitalni znak (cybersign)	7
4. Razmišljanja: Što čeka u sljedećim godinama sve nas gluhe i nagluhe?	12
5. Razmišljanja: Djeca 8. dana stvaranja	13
6. Kolumna: Priča o očima	15
7. Događanja: Rukom pod ruku	16
8. Razmišljanja: Moja sjećanja na profesora dr. Zvonimira Jurasu	18
9. Događanja: Europski festival umjetnosti gluhih i festival kulture gluhih - Salvia	18
10. Zanimljivosti: „Osluškivanje ljepote“	22

“Pljesak jedne ruke” - Časopis Udruge “Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN” - izlazi 4 puta godišnje.

Adresa: Korčulanska 10, 10000 Zagreb

Telefon: 385 1 618 12 90

Telefaks: 385 1 294 92 75

E-mail: dlan@crodeafweb.net

Web stranica: www.dlan.crodeafweb.net

Žiro-račun: 2402006-1100074154 (Erste Bank)

Matični broj: 1608037

Odgovorni urednik: Angel Naumovski

Glavna urednica: Petra Podhorsky

Lektura: Ana Užbinec

Tisak: Tiskara Ban

Ovaj časopis je financiran sredstvima Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport

Čitateljima i čitateljicama Pljeska...

Predstavljamo se jednobrojnim primjerkom s Temom o Zakonu o upotrebi znakovnog jezika u susjednoj nam Bosni i Hercegovini. Nekoliko priča iz prošlih brojeva ovdje se nastavlja: Saša kreira svoju apokaliptičnu viziju svijeta, pomalo pesimističan i kontroverzan stav o ugradnji umjetne pužnice potkrijepljuje primjerima teških komplikacija, i nerijetko s lošim ishodom (zaista, ima i smrtnih slučajeva), no ipak se nada jer osjećam ipak puno straha i nevjerice u vezi s tom famoznom (a zapravo već rutinskom) operacijom koja se uhodala u zagrebačkim bolnicama.

Već nove mlade generacije srednjoškolaca (njih šestoro je sreća prijateljica u Lisinskom na danima URIHA, 2. prosinca) svjedoče o uspješnosti operacije i dobrom učinku.

Lijep je članak suradnice koja je bila u Ljubljani na festivalu Salvija, europskom festivalu kulture i umjetnosti gluhih. Piše da je držala radionice psihodrame u „Dlanu“, što je meni interesantno, jer sam se ja prije 2-3 godine bavila mišlju da to napravimo, no kako moje ideje zažive, vjerujem da je došlo do poklapanja, sinkronije u idejama i mogućnostima samog voditelja udruge „Dlan“.

Dok ja i dalje „gulim“ svoju svakodnevnicu u knjižnici (nakupilo se 15 godina staža ove godine!), uspjela sam krenuti na tečaj znakovnog jezika, napokon, i to s prekidima. Bravo ja!

Nadalje, posebno je dirljiv pozdrav i sjećanje Ružice nam, na profesora Zvonimira Jurasu, surdopedagoga i psihologa, na njegov rad, utjecaj na njezin životni put i na njegovu suprugu, istoi-menu gđu Ružicu, čija je promocija knjige „Rukom pod ruku“

(zanimljivo je koliko su bitne ruke, dlanovi i sve uz gluhe i nagluhe, jezik, pokret...) bila održana u listopadu u Čakovcu.

Donosimo i Zakon o upotrebi znakovnog jezika Bosne i Hercegovine! Dakle, Bosna ima a Hrvatska još nema, koliko ja znam! Moj jedini komentar je bio: dakle, Mujo, Haso i Fata mogu pričati na znakovnom, a Štef, Joža i Bara – ne mogu! No, i to će doći!

Uvijek ostajem obogaćena našim
člancima, veselim se čitanju 24.
broja Pljeska jedne ruke, kao i
vama.

Želim Vam svima sretan Božić i
uspješnu 2011. godinu!

Petra

mljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zanimljivosti - zaniml

ZAKON O UPOTREBI ZNAKOVNOG JEZIKA U BOSNI I HERCEGOVINI

Na osnovu člana IV.4.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na 55. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 10. juna 2009. godine, i na 35. sjednici Doma naroda, održanoj 15. septembra 2009. godine, usvojila je

ZAKON O UPOTREBI ZNAKOVNOG JEZIKA U BOSNI I HERCEGOVINI

POGLAVLJE I. OPĆI PRINCIPI

Član 1. (Predmet)

(1) Ovim Zakonom propisuje se pravo gluhih lica na upotrebu znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: znakovni jezik) i pravo gluhih lica na informiranje njima prilagođenim tehnikama, kao i obim i način ostvarivanja prava na tumača znakovnog jezika radi njihovog ravnopravnog uključivanja u životnu i radnu okolinu, kao i u sve oblike društvenog života s jednakim pravima i uslovima te s jednakim mogućnostima kakve

imaju lica bez oštećenja sluha.

(2) Gluha lica ostvaruju pravo na upotrebu znakovnog jezika prema ovom Zakonu.

(3) Izuzetno se može primijeniti i drugi propis ako je on povoljniji za gluho lice.

Član 2. (Definicije)



U smislu ovog zakona:

a) Znakovni jezik je jezik sporazumijevanja gluhih lica, odnosno prirodno sredstvo za sporazumijevanje gluhih lica. Znakovni jezik je vizuelno - znakovni jezički sistem s određenim postavljanjem, položajem, usmjerenošću i pokretima ruku i prstiju te mimikom lica.

b) Gluho lice je lice koje je u potpunosti bez sluha, odnosno lice koje zbog otežanog sporazumijevanja upotrebljava znakovni jezik kao svoj prirodni jezik.

c) Tumač znakovnog jezika je lice koje gluhim licima tumači govorni jezik u znakovni jezik, a licima koja čuju tumači znakovni jezik u govorni jezik.

Član 3. (Ostvarivanje prava)

Gluho lice može, prema ovom Zakonu, ostvariti pravo za tumačenje govornog jezika (bosanski, hrvatski i srpski govorni jezik) u znakovni jezik i znakovnog jezika u govorni jezik (bosanski, hrvatski i srpski govorni jezik).

POGLAVLJE II. TUMAČI

Član 4. (Tumači znakovnog jezika)

(1) Tumač znakovnog jezika pred organima i institucijama Bosne i Hercegovine može biti punoljetno lice koje ima znanje i vještine tumača znakovnog jezika, odgovarajući certifikat i koje je upisano u registar tumača znakovnog jezika.

(2) Tumači su u svom radu dužni poštovati kodeks profesionalne etike za tumače.

(3) Tumači su dužni da se javljaju na provjere znanja na zahtjev izdavaoca certifikata.

Član 5. (Registar tumača)

(1) Registar tumača znakovnog jezika vodi Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, a sadrži:

- a) datum i broj odluke o upisu u registar;
- b) lične podatke (ime i prezime tumača, datum i mjesto rođenja, jedinstveni matični broj - JMB);
- c) stepen i smjer obrazovanja, prebivalište, poreski broj;
- d) datum i broj izdavanja certifikata;
- e) postignutu profesionalnu kvalifikaciju.

(2) Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine izdaje rješenje o upisu u registar, odnosno o brisanju iz registra.

(3) Protiv rješenja o upisu i brisanju iz registra ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine.

Član 6. (Evidencija tumača)

(1) Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine vodi evidenciju tumača znakovnog jezika upisanih u registar iz člana 5. ovog Zakona.

(2) Evidencija sadrži sljedeće podatke:

- a) ime i prezime tumača;
- b) adresu, broj telefona, e-mail i vrijeme kada je tumač dostupan.

(3) Evidencija tumača znakovnog

jezika je javna i mora biti dostupna svim zainteresiranim.

Član 7. (Brisanje iz registra)

Tumač se briše iz registra tumača znakovnog jezika:

- a) u slučaju smrti;
- b) u slučaju da mu je oduzeta poslovna sposobnost;
- c) ako pismeno izjavi da se više ne želi baviti zanimanjem tumača;
- d) ako mu je izrečena zabrana obavljanja zanimanja tumača;
- e) ako se, na zahtjev izdavaoca certifikata, ne odazove na provjeru znanja ili ako na provjeri ne ostvari zadovoljavajući rezultat.

Član 8. (Disciplinska odgovornost tumača)

(1) Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine, u saglasnosti s resornim ministarstvom, usvaja pravilnik o disciplinskoj odgovornosti tumača.

(2) Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti određuje djelovanja kojima se krši dužnost pri obavljanju tumačenja, te postupak utvrđivanja odgovornosti, kao i mjere i posljedice u slučaju ustanovljene odgovornosti za kršenje dužnosti.

POGLAVLJE III. UPOTREBA ZNAKOVNOG JEZIKA

Član 9. (Pravo na upotrebu znakovnog jezika)

(1) Gluho lice ima pravo upotrebljavati znakovni jezik u postupcima pred organima i institucijama Bosne i Hercegovine.

(2) Gluho lice ima pravo upotrebljavati znakovni jezik i u svim drugim životnim situacijama u kojima bi gluhoća značila smet-

nju u zadovoljavanju njegovih potreba, uključujući i postupak međunarodne pravne pomoći.

(3) Gluho lice ima pravo biti informirano u njemu prilagođenim tehnikama u skladu s posebnim propisima.

(4) Pravo iz st. (1) i (2) ovog člana ostvaruje se osiguravanjem prava na tumača znakovnog jezika.

Član 10. (Prevođenje sjednica na znakovni jezik)

Prilikom direktnog prijenosa ili emitiranja snimaka sjednica organa i institucija Bosne i Hercegovine putem audiovizuelnih medija, bit će osiguran prijevod na znakovni jezik.

Član 11. (Upotreba znakovnog jezika u javnoj službi)

(1) Organi i institucije Bosne i Hercegovine dužni su osigurati gluhim licima pravo iz člana 9. ovog Zakona u svim slučajevima, kada sporazumijevanje prilagođenim tehnikama gluhom licu ne omogućava ravnopravno učešće u postupcima.

(2) Tokom obavljanja javne službe može se gluhom licu omogućiti sporazumijevanje na drugačiji način, ako je njemu prihvatljiv.

Član 12. (Obaveza državnih organa na osiguranje tumača)

(1) Organi i institucije Bosne i Hercegovine dužni su osigurati gluhom licu tumača znakovnog jezika na zahtjev gluhog lica ili po službenoj dužnosti odmah čim od gluhog lica dobiju na uvid dokument (iskaznicu) kojim mu je priznato pravo na tumača.

(2) Plaćanje troškova tumača zna-

kovnog jezika iz stava (1) ovog člana osigurava se iz budžeta državnih organa.

Član 13. (Osiguravanje sredstava)

Usluge tumača znakovnog jezika u postupku pred organima i institucijama Bosne i Hercegovine planiraju se i finansiraju iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

Član 14. (Tarifa)

(1) Tumač znakovnog jezika plaćen je za svoj rad po tarifi za tumače koju, na prijedlog Saveza gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine, odobrava ministar pravde Bosne i Hercegovine.

(2) Tarifa se objavljuje u "Službenom glasniku BiH".

POGLAVLJE IV. SAVEZ GLUHIH I NAGLUHIH BOSNE I HERCEGOVINE

Član 15. (Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine)

(1) Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine je pravno lice, koje je registrirano u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama Bosne i Hercegovine, i obavlja sljedeće zadatke:

- a) vodi popis tumača znakovnog jezika;
- b) predlaže tarifu za plaćanje troškova tumača za organe i institucije Bosne i Hercegovine;
- c) osigurava pokrivanje potrebe za tumačima na teritoriji cijele države;
- d) razvija znakovni jezik u Bosni i Hercegovini;
- e) učestvuje u radu Komisije za znakovni jezik u Bosni i Hercego-

vini;

f) koordinira rad tumača;

g) vodi evidenciju o radu tumača;

h) usvaja pravilnik o disciplinskoj odgovornosti i rješava prigovore iz člana 16. ovog Zakona;

i) sarađuje s entitetima, kantonima u Federaciji BiH i Brčko Distriktom BiH u pitanjima iz oblasti svog djelovanja i obavlja i druge zadatke iz ove oblasti.

(2) Zadatke iz stava (1) tač. a), b), c), e), g) i h) ovog člana obavlja Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine kao javna ovlaštenja i kao udruženje od javnog interesa.

(3) Za obavljanje javnih ovlaštenja osiguravaju se sredstva iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, te se izvođaču izdaju na osnovu ugovora za svaku godinu.

Član 16. (Pravo na prigovor)

Sve primjedbe u vezi s kvalitetom obavljenih poslova tumačenja zainteresirano lice može iznijeti u prigovoru Savezu gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE V. POSTUPAK OSTVARIVANJA PRAVA

Član 17. (Reguliranje statusa i ostvarivanje prava)

Entiteti i kantoni u Federaciji BiH i Brčko Distrikt BiH će svojim propisima utvrditi:

- a) pravo na korištenje znakovnog jezika pred organima i institucijama tih nivoa vlasti;
- b) procedure i način sticanja statusa gluhog lica;

- c) evidenciju i iskaznice za gluha lica za taj nivo vlasti;
- d) evidenciju i iskaznice za tumače znakovnog jezika za taj nivo vlasti;
- e) posebna prava na tumača znakovnog jezika za đake i studente i
- f) druga pitanja vezana za prava gluhih i nagluhih lica.

Član 18. (Čuvanje i upotreba ličnih podataka)

(1) Za prikupljanje i upotrebu ličnih podataka po ovom Zakonu primjenjuju se odredbe kojima se regulira pitanje zaštite ličnih podataka.

(2) Podaci o gluhim i nagluhim licima i tumačima znakovnog jezika trajno se čuvaju.

POGLAVLJE VI. KOMISIJA ZA ZNAKOVNI JEZIK U BOSNI I HERCEGOVINI

Član 19. (Sastav Komisije za znakovni jezik u Bosni i Hercegovini)

(1) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine imenuje Komisiju za znakovni jezik u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Komisija za znakovni jezik).

(2) Komisija za znakovni jezik ima pet članova, i to:

- a) jednog člana-stručnjaka za oblast jezikoslovlja ili specijalne pedagogije;
- b) tri člana koje predlaže Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine, i to po jednog iz svakog konstitutivnog naroda u Bosni i Hercegovini i

c) jednog člana kojeg predlažu odgojno-obrazovni zavodi za gluha lica u Bosni i Hercegovini.

(3) Komisija za znakovni jezik ima predsjednika i dva zamjenika predsjednika, koje biraju članovi Komisije za znakovni jezik na prvoj sjednici.

(4) Sastav i rukovodstvo Komisije za znakovni jezik treba da odražavaju nacionalnu strukturu u Bosni i Hercegovini.

Član 20. (Komisija za znakovni jezik)

(1) Komisija za znakovni jezik nadležna je za:

- a) razvoj znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini;
- b) priznavanje i ravnopravnost znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini;
- c) obrazovanje, osposobljavanje i rad tumača znakovnog jezika, te dinamiku dobivanja sertifikata;
- d) predlaganje izmjene standarda stručnih znanja i vještina tumača;
- e) saradnju s odgovarajućim organima u oblasti odgoja i obrazovanja, informiranja, zdravstvene zaštite i osiguranja, zapošljavanja, sporta, kulture, i sa svim drugim organima o pitanjima od interesa za znakovni jezik;
- f) predlaganje nadležnim organima usklađivanja pitanja koja su značajna za primjenu ovog zakona i
- g) rješavanje drugih pitanja, te osiguranje pomoći kod ostvarivanja zadataka koji se odnose na upotrebu znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini.

(2) Komisiji za znakovni jezik dostavljaju se sva rješenja po prigovorima u vezi s kvalitetom rada tumača.

Član 21. (Rad Komisije za znakovni jezik)

(1) Komisija za znakovni jezik sastaje se najmanje dva puta godišnje.

(2) Stručno, administrativno i drugo poslovanje za Komisiju za znakovni jezik obavlja Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine.

Član 22. (Izveštaj o radu Komisije za znakovni jezik)

Komisija za znakovni jezik jednom godišnje podnosi Vijeću ministara Bosne i Hercegovine izveštaj o radu.

POGLAVLJE VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 23. (Donošenje provedbenih propisa)

Ministar pravde Bosne i Hercegovine donosi provedbene propise za ovaj Zakon u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 24. (Osnivanje Komisije za znakovni jezik)

Komisija za znakovni jezik osniva se najkasnije u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 25. (Uspostavljanje registra tumača znakovnog jezika)

(1) Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine uspostavlja registar tumača znakovnog jezika u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(2) Do uspostavljanja registra iz člana 5. ovog Zakona, posao

tumača u skladu s ovim Zakonom obavljaju tumači koji su završili osposobljavanje i provjeru znanja pa posjeduju validnu diplomu / certifikat koji izdaje Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

PSBiH, broj 424/09 15. septembra 2009. godine Sarajevo

doma Parlamentarne skupštine BiH Beriz Belkić, s. r.

Predsjedavajući Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Ilija Filipović, s. r.

Član 26. (Stupanje na snagu)

Predsjedavajući Predstavničkog

pripremio Angel Naumovski

išljanja - razmišljanja - razmišljanja - razmišljanja - razmišljanja - razmišljanja - razmišljanja -

ZNAKOVNI JEZIK U DOBA INTERNETA ILITI DIGITALNI ZNAK (CYBERSIGN)¹

Nove komunikacijske tehnologije stvorile su novi kontekst socijalnih interakcija i izazova za razumijevanje uloge tehnologije u ljudskim djelatnostima, napose u mijenjanju prostornih odnosa interakcije. U ovoj nevelikoj ediciji nadolazećih članaka pokušat ćemo diskutirati o načinima na koje nove komunikacijske tehnologije utječu na socijalnu interakciju; dovoljno je spomenuti suvremene društvene mreže Facebook (pa je tako za neke internetnaute Facebook postao skoro pa sinonim za Internet), Twitter, LinkedIn, da čitatelju bude jasno o čemu se radi.

U članku ćemo se osvrnuti na GINO populaciju iz SAD-a i pokazati kako su se oni prilagodili novom dobu na način da su „izumili“ komunikacijski bonton primjeren novome digitalnome dobu i prilagodili se drugima kao rezultat tehnološkog posredovanja (njihova) vizualnog prostora.

Prije nego zagrizemo u tu kost cybersigna malo ćemo se pozabaviti suvremenom surdopedagogijom u nas i usporediti s novom para-

digmom, da tako prevedemo u nedostatku boljeg izraza, digitalnog znaka (većini čitatelja web kamera postala je sasvim uobičajena stvar poput televizora, ali tehnologija grabi divovskim koracima naprijed - dovoljno je pogledati tržište mobilne telefonije da vam bude jasno o čemu se radi, a napose novu paradigmu aplikacija - tzv. ekvivalenata programa koje imate instalirane na PC-u.



Trenutno na tržištu postoje Android aplikacije i iPhone aplikacije – preko Applestorea ili popularnijeg odredišta Cydia. Autor iPhone-a je ispred vremena, jer posrijedi je uređaj koji se daje usporediti s laptopom i kao takav predstavlja idealno rješenje za GINO populaciju u novome dobu informacionalističkog kapitalizma; teško je biti pristran znajući da takav uređaj može biti moćno komunikacijsko sredstvo za GINO-vca u snalaženju u svijetu skrojenom po mjeri ljudi sa sindromom : 5 je veće od 4). 2

Iscrpno surdopedagoško rovarenje (definicijama) govora, komunikacije, razlikama među njima, razvojem riječi i znaka, odnosom između govora i mišljenja te znakovnim jezikom 3

Veliki je broj značenja komunikacije, ali komunikaciju najčešće definiramo kao socijalnu interakciju koja se odvija porukama. Svaka poruka je sačinjena od simbola koji tek u interakciji s primateljem dobiva određeno značenje. Prema

¹ E. Keating, T. Edwards, G. Mirus : Cybersign and new proximities : Impacts of new communication technologies on space and language; *Journal of Pragmatics* 40 (2008)

² Autor aludira na višak osjetila kod čujuće osobe, odn. manjak istog kod GINO-vca; misli se na osjet sluha

³ Husnija Hasanbegović (interna skripta) : Osnovi surdoaudiologije, Tuzla, 2006.

Havelki (1992), komunikacija znači priopćavanje, ali i tok i proces priopćavanja. John Fiske (1991) ističe da svaka komunikacija operira sa znacima i kodovima.

Prema ovom autoru, znaci su akteri koji se odnose na nešto drugo nego što su oni sami i oni su značenja konstrukta, dok su kodovi sustavi u kojima su znaci organizirani i koji određuju međusobnu povezanost znakova.

Prema Danilović (1971), i učenje je jedna vrsta komunikacije, bilo da je s ljudima ili sa svijetom koji nas okružuje. Ljudi međusobno komuniciraju izrazima lica i znakovima, dodirima, vizualnim znacima i simbolima, muzikom, igrom, riječima.

Nagli napredak ljudskih komunikacija došao je s razvojem elektroničkih sustava komunikacija-telekomunikacijskim sredstvima, satelitima itd.

Osnovni oblici komunikacije su govor, pismo i tisak, a bez jednog od ova tri oblika je teško zamisliti bilo kakvu komunikaciju među ljudima. Osnovni zadatak komunikacije je povećati prohodnost sadržaja, uvažavanjem iskustva primatelja, korištenjem više kanala, uvažavanjem komparativne prednosti kanala, primjerenom govornom aktivnošću i/ili drugim primjerenim načinima neverbalnog komuniciranja.

Teorija komunikacije se bavi dvosmjernim tokom poruka što ih nose informacije. Informacija se prenosi signalima koji mogu biti akustički, vizualni, taktilni, proprioceptivni i dr.

Prema Kekiću (1962), signali su podražaji što neprekidno dolaze iz vanjske okoline, iz susjednih stanica i organa. Da bi se ostvarilo komuniciranje, signali trebaju nešto značiti, odnosno trebaju biti kodirani.

Signal, kao fizički podražaj, ne mora nužno predstavljati znak, jer oni tek pri komuniciranju postaju znakovima. Komuniciranje je najčešće dvosmjerno - izmjenjuju se uloge, onoga koji odašilje informacije i onoga koji ih prima, a da bi se ostvarilo uspješno komuniciranje, potrebno je da onaj koji prima informacije izvrši dekodiranje. Dekoder treba u svojoj svijesti pretvoriti niz znakova u onaj isti ili sličan sadržaj na koji je mislio koder prilikom kodiranja. Emisija je potpuno kodirana kada odabrani sustav znakova odgovara procesu emisije. Komunikacija se može uspješno odvijati samo pod uvjetom da se upotrebljavaju znakovi koji imaju isto značenje za sudionike u komunikaciji.

Komunikacija se odvija uz pomoć simbola-znakova, koji su osnovni elementi i bitni sadržaji svakog komuniciranja. U komunikaciji oni poprimaju oblik glasova, riječi, rečenica, ali i pomoćnih neverbalnih elemenata kao što su znakovi, mimika, itd. Standardan način komunikacije između ljudi je govor koji spada u verbalni sistem komunikacije. Čovjek govor koristi u socijalnoj komunikaciji, ali u svojoj govornoj ekspresiji, čovjek se obilato služi i pokretima ruku, lica i čitavog tijela.

Govor i komunikacija

Razvoj govora i jezika tijesno je povezan s kognitivnim razvojem, a isto tako kao sredstvo za interpersonalno općenje, bilo da je verbalno ili gestovno, igra ogromnu

ulogu u socijalnom i emocionalnom razvoju ličnosti. Govor služi za priopćavanje misli, emocija, predstava, zatim služi za stjecanje znanja, zadovoljava potrebu za društvenošću, međusobno povezuje ljude, služi za emocionalno rasterećenje i pomaže razvoju osjećaja sigurnosti i vlastite važnosti. Dječji govor utječe na dječje prilagođavanje i obrnuto, prilagođenost ili neprilagođenost djeteta odražava se i na njegov govor.

Razlika između jezika i govora

Jezik je sustav znakova ili simbola, uređen po određenim pravilima, kojima se prenosi neko značenje sadržano u određenoj informaciji. Jezik je društvena tvorevina, koja postoji izvan i prije individue i njegove individualne upotrebe.

Upotreba jezika u govoru je različita i zavisi od uzrasta govornika, njegovog obrazovanja te niza psiholoških predispozicija, kao što su: razvijenost pamćenja, pažnja, trenutno stanje umora, emocionalno uzbuđenje, prisustvo nekog psihičkog oboljenja, itd. Govor je sredstvo prenošenja informacija i predstavlja individualni čin, predstavlja vrstu ponašanja i može se objektivno promatrati. Govor može biti usmeni, pismeni i znakovni.

Komunikacija je proces prenošenja informacija, ili njihova razmjena. Komunikacija obuhvaća i fizičke procese općenja, preko strojeva i procese definirane u kibernetici. Može biti: personalna, s konkretnim ljudima, ali i depersonalna, s institucijama ili ustanovama.

Komunikacija u psihološkom smislu označava općenje između ljudi. Ljudska komunikacija se najefikasnije i najpreciznije odvija

verbalnim putem, ali se može odvijati i znakovima. Komunikacija obuhvaća prenošenje informacija verbalno (pismeno i usmeno) i znakovno (...)

Osim neposredne ljudske komunikacije, postoji i komunikacija posredstvom strojeva i telekomunikacijskih sustava. Razvijene civilizacije imaju razvijenu i raširenu komunikaciju pismenim putem, koja je dostupna obrazovanim osobama oštećenog sluha, preko koje mogu dolaziti u dodir sa svim kulturnim stečevinama čovječanstva.

Osnovna posljedica kongenitalne gluhoće nije nedostatak slušanja već nedostatak govora. Na teorijskim razinama postoje dva stanovišta o nastanku i razvoju govora. Prvo je nativističko, koje jezičku sposobnost smatra urođenom. Tako Chomsky govori o urođenim jezičnim strukturama, koje djelovanjem sredine i iskustva samo bivaju potaknute i aktivirane.

Drugo stanovište - bihevioristička škola, na primjer, objašnjava učenje govora na principima klasičnog uvjetovanja ili operantnog učenja. Bihevioristi smatraju da riječi djeluju kao zamjena situacije ili pak, nakon uvjetovanja, počinju izazivati iste odgovore kakve izaziva i sama situacija.

Razvoj riječi i znakova

Javljanje prve riječi odvija se oko dvanaestog mjeseca kod čujućeg djeteta. Studija Gregorija i Mogforda dala je korisne informacije o nastanku prvih riječi kod male gluhe djece. Oni su uočili da je prosječan uzrast od 16 mjeseci onaj kada su gluha djeca, koju su ispitivali, izgovorila svoju prvu riječ.

4 Kurziv moj

Ova studija je također pokazala da što je veći stupanj oštećenja sluha, to je i kasnija pojava prve riječi. Dva gluha djeteta s najvećim oštećenjem sluha izgovarala su manje od deset riječi kada su imala četiri godine. Posljednjih godina istražuje se znakovna komunikacija kod gluhe djece i njen razvoj, jer je to prirodni jezik gluhih koji se kod njih spontano razvija. Šlezinger i Medov su pratili razvoj gluhe djevojčice, od osmog do dvadeset drugog mjeseca, čiji su roditelji bili gluhi i koristili ASL (American Sign Language).

Ona je prvi prepoznatljivi znak proizvela u desetom mjesecu, a kombinaciju dva znaka (doviđenja i spavati) u četrnaestom mjesecu. *Kada je imala 19 i pol mjeseci, imala je rječnik od 142 znaka i 14 manualnih slova alfabeta. Nasuprot ovome, prosječno čujuće dijete ovog uzrasta ima rječnik od oko 50 riječi.*⁴

Sedamdesetih godina došlo je do novih tendencija u proučavanju razvoja dječjeg govora i komunikacije, pa se prešlo na izučavanje preverbalne komunikacije (prije nego što se pojavi govor), koja se odvija između djece i njihovih majki ili njegovatelja. Ova istraživanja su pokazala da postoji širok dijapazon kanala za komunikaciju i prije no što se uspostavi i razvije govor. Ovo je omogućilo usporedbu razvoja komunikacija kod djece oštećenog sluha.

Pokazalo se da preverbalna komunikacija i gluhe i čujuće djece počiva na znakovima i upućivanju značajnih pogleda, ali se ona kod čujućih kasnije smanjuje i gubi ustupajući mjesto govoru. Studija Feldmana pokazala je da gluha djeca, kako postaju starija, sve više kombiniraju znakove i

stvaraju nove ikoničke geste koje podsjećaju na pantomimu, jer pokazuju vizualnu sličnost s onim što predstavljaju.

Odnos između govora i mišljenja

Postoje različita shvaćanja o odnosu jezika i mišljenja. Dva ekstremno suprotna stajališta zauzimaju Watson i Chomsky. Watson u potpunosti izjednačava govor i mišljenje. Istraživanja Jacobsona, Mksa i Torsona pokazala su visoku motoričku aktivnost govornih organa prilikom rješavanja određenih intelektualnih problema, pa su oni formulirali tzv. motoričku teoriju svijesti.

Chomsky smatra da je jezik nezavisan od mišljenja. Jezik je urođena kategorija. On smatra da jezične strukture egzistiraju u mozgu još pri rođenju i samo je potrebno da se potaknu jednostavnim uzorkom govora u okolini djeteta.

Vigotski smatra da jezik i mišljenje imaju nezavisne korijene, ali da na uzrastu od dvije godine dolazi do njihovog povezivanja i interaktivnog djelovanja. Govor, po Vigotskom, obavlja dvije funkcije: unutrašnju i vanjsku.

Unutrašnja funkcija govora ispoljava se u kontroli i usmjeravanju mišljenja na unutrašnjem planu, a vanjska se sastoji u priopćavanju rezultata mišljenja drugima.

Kod djeteta do sedam godina nema razlike između vanjskog i unutrašnjeg govora. Tek poslije sedme godine dijete nauči vanjsku upotrebu svog govora ograničiti samo na situacije kada želi komunicirati s drugima.

Teoretičari se razlikuju u stavovima da govor determinira mišljenje, ili obrnuto, da mišljenje determinira razvoj jezika i govora. Whorf je tipičan predstavnik prvog shvaćanja, koji svojom teorijom lingvističke relativnosti zastupa stanovište da jezik kojim čovjek govori određuje njegovo opažanje i razumijevanje.

Znakovni jezik

Prema Zimmermann (1986.), čovjek u pojedinim prilikama čak zapostavlja svoj oralno-glasovni govor i preferira kinetički, što se često događa za vrijeme intenzivne buke ili drugih posebnih uvjeta. Gluhe osobe koriste različite sisteme komunikacije sa svojom okolinom. U odnosu prema velikoj raznolikosti gubitaka sluha, postoje i različiti pristupi u razvijanju komunikacijskih sistema.

Koji će se od komunikacijskih sistema dominantno razvijati ovisi o mnogim faktorima, među kojima su presudni stupanj gubitka sluha, intelektualni razvoj i vrijeme nastanka gubitka sluha. Stupanj gubitka sluha je jedan od važnih faktora za razvoj oralno-glasovnog govora kod osoba s gubitkom sluha.

Jedan od važnijih faktora u razvoju oralno-glasovnog govora je također i vrijeme nastanka gubitka sluha. Ukoliko je gubitak sluha nastao u prelingvalnom periodu i ukoliko se radi o težem gubitku, takve osobe najčešće neće moći izgraditi oralno-glasovni govor ili će djelomično izgraditi govor koji će vrlo često biti nerazumljiv za okruženje.

U povoljnijem su položaju osobe koje su izgubile sluh u kasnijim godinama života. Takva osoba već vlada sredstvom komuniciranja kojim se služi njena najšira socijalna okolina – glasovnim govorom, odnosno verbalnim jezikom uz, jasno, postojanje većeg ili manjeg stupnja obrazovanosti (Zimmermann, 1986). Autor dalje navodi da je, bez obzira na utjecaj navedenih faktora u komunikaciji, zajedničko svim osobama s gubitkom sluha to da su izložene većim ili manjim smetnjama u razmjeni informacija sa svojom okolinom, odnosno da te osobe ne mogu doživljavati zvučne stimulacije u onoj mjeri kao čujuće osobe ili pak nikako, te da iz problema komunikacije na relaciji osoba s gubitkom sluha – čujuća osoba nastaje problem u širem smislu na relaciji osoba s gubitkom sluha – društvo.

Za ostvarivanje komunikacije između osobe s gubitkom sluha i njene socijalne okoline potrebni su značajni naponi, kako osoba s gubitkom sluha tako i njene socijalne okoline, odnosno, potrebna je obostrana volja za uspostavljanjem komunikacije.

Zimmermann (1968) također navodi da su u odnosu na komunikaciju sa čujućim osobama, u najboljem položaju osobe s oštećenjem sluha koje poznaju materinski jezik, posebno pisani, jer na taj način osobe s oštećenjem sluha mogu imati provjerene i veoma sadržajne informacije. Gluhe osobe kojima je dostupno razumijevanje pisanog teksta mogu koristiti za prijem informacija sistem jednoručne i dvoručne abecede kao jedan modificirani oblik čitanja.

Broj i forma znakova ručnih abeceda različit je u različitim jezicima, a najčešće imaju ulogu pomoćnog sredstva u komunikaciji. Pisani

oblik komunikacije kojeg često nazivamo "papir-olovka", može poslužiti ovoj grupaciji za točan prijem informacija, a zatim i za vlastito izražavanje u slučajevima gdje se ne može koristiti oralno-glasovni govor. U komunikaciji sa čujućim osobama iz okruženja, osobe s gubitkom sluha koriste i tzv. "čitanje" s lica i ustiju.

Navedenim "čitanjem", odnosno pogađanjem sadržaja izgovorene poruke sugovornika, služe se osobe svih vrsta gubitaka sluha. Prema Savić (1969), ova aktivnost nije svojstvena samo osobama s gubitkom sluha, već se njome, često i nesvjesno, koriste i osobe koje čuju kad se nađu u zaglušljivim uvjetima. Nagluhe osobe svoje primljene informacije preko slušnog pomagala često dopunjavaju pogađanjem sadržaja izgovorene poruke s lica i usana sugovornika.

Prilikom ove aktivnosti mogu se pojaviti različite smetnje, naročito kada sugovornici na licu imaju brkove ili bradu ili sugovornik govori "kroz zube". Da bi komunikacija ovim oblikom sporazumijevanja bila uspješna, potrebno je ispuniti i određene uvjete. Osnovni preduvjet je da osoba s oštećenjem sluha, koja komunicira sa čujućom osobom, poznaje verbalni jezik. Uspjeh "čitanja" s lica i usana značajno ovisi i o subjektivnim sposobnostima sugovornika da na ustima i licu plastično oblikuje slike svojih izgovorenih glasova, a također je važno i osvjetljenje lica koje ne smije biti u sjeni.

Prema Zimmermann (1968), verbalni oblici komunikacije s osobama koje imaju gubitak sluha ne zahtijevaju od socijalne okoline tih osoba neka specijalna znanja, jer se tu komunikacija svodi na upotrebu verbalnog jezika, samo na naročiti

vizualno fundirani način. Autor navodi da je kod čujućih osoba bitna motivacija odnosno poticaj za primjenu ovih, osobama s gubitkom sluha, prilagođenih oblika verbalne komunikacije. U nemogućnosti da razviju oralno-glasovni govor, prelingvalno gluhe osobe su prisiljene razvijati druge sisteme komunikacije, a najčešće je to kinetički sistem komunikacije ili znakovni jezik.

Znakovni jezik je posebno sredstvo komunikacije kojega često nazivamo neverbalnim, a podrazumijeva upotrebu prirodnih i dogovorenih znakova. Matijašević (1965) smatra da su pored glasovnog govora, pantomima ili govora kretnjama prirodna sredstva kojima se ljudi služe u međusobnom sporazumijevanju. Prema ovom autoru, govor kretnjama je osnovna podloga za gluho dijete i to zbog toga što je to početno-razvojni dio govora i što je jedini mogući način na koji se dijete može izražavati.

Ovakav oblik komunikacije često se naziva kinetičnim govorom, čiji su osnovni vidovi gesta, mimika i pantomima. Pod gestom se podrazumijeva makropokret cijele ruke uključujući i rameni zglobov kao i mikropokreti šake i prstiju. Pod mimikom se podrazumijeva pokretanje mišićnih skupina lica i ustiju, a pantomimom simultano pokretanje cijelog tijela, uključujući udove, trup, glavu i mimiku lica.

Od navedenih vidova kinetičnog govora, gluhi u svojoj komunikaciji najčešće koriste geste. Njih ima različitih i na različite načine ih možemo klasificirati, ali najčešće govorimo o prirodnim i konvencionalnim gestama. Prirodne geste su po svom izvoru postanka spontane, a mogu biti pokazne i imitirajuće. Pokazne geste se odnose na konkretne sadržaje,

objekte i predmete koji se nalaze u vidnom polju sugovornika, a imitirajuće geste se odnose na oponašanje vizualno doživljenih sadržaja o kojima se u komunikacijskom procesu govori.

Konvencionalne geste su znakovi koje je potrebno naučiti kao nepoznate u odnosu na njihovo značenje, da bi se kao rezultat učenja poslužile u komunikacijskom procesu. Gluhe osobe se ovim načinom komuniciranja obilato koriste u svojoj komunikaciji, iako u odnosu na oralno-glasovni govor ovaj način komunikacije ima niz manjkavosti, koje se najviše očituju kada je u pitanju gramatika i sintaksa. Pozitivna strana ovog načina komuniciranja je u tome što je prihvatljiv za gluhe i što im pruža mogućnost psiho-socijalnog razvoja.

Danas se ovakav način komuniciranja razmatra i u kontekstu sve prihvaćenijeg sociološko-kulturološkog modela gluhoće i koji je u mnogim zemljama prihvaćen i priznat kao jezik manjine, ravnopravan bilo kojem drugom jeziku. Komunikacija je izmjena informacija, a ljudi komuniciraju na više različitih načina. Prosječni čovjek u komunikaciji najviše koristi govorni jezik, ali informacije se prenose i mimikom, gestikulacijom i drugim pokretima tijela koji uključuju znakove i simbole. Sasvim je normalno da čovjek gestikulira i da koristi poznate znakove i simbole, te "pomoćne" pokrete ruku i cijelog tijela da se bolje izrazi.

Znakovni jezik nije pantomima, iako joj je u nekim segmentima sličan. Znakovni jezik se sastoji od pokreta ruku i tijela, izraza lica, ručne abecede i znakova. Ovaj jezik ima vlastitu gramatiku i sintaksu, koja se razvila neovis-

no o govornom jeziku. Postoji međunarodni znakovni jezik, *gestuno*, koji se gotovo isključivo koristi na međunarodnim susretima gluhih.



Među pojedinim nacionalnim znakovnim jezicima, postoje manje ili veće sličnosti, ali svaki je znakovni jezik različit slično kao što su različiti i svi "govorni" jezici. Američki znakovni jezik prvi put je opisan kao pravi, prirodan jezik, godine 1965. Tijekom sedamdesetih godina, psiholingvistička istraživanja počela su pokazivati da usvajanje jezika ne ovisi o samom govoru.

Daljom lingvističkom i znanstvenom analizom Američkog znakovnog jezika, taj je jezik tijekom osamdesetih godina stekao još veći kredibilitet kao prirodan jezik. Studije koje su započete sedamdesetih godina, a nastavljaju se do danas, pokazuju da je izloženost male gluhe djece znakovnom jeziku učinila tu djecu naprednijom od one koja nisu bila izložena. Porast broja visoko obrazovanih gluhih u posljednjih dvadeset godina pruža uvjerenje da znakovni jezik pospješuje obrazovanje.

Širom svijeta, države su donijele zakone ili rezolucije kojima se priznaje vrijednost znakovnog jezika za zajednice gluhih, te se nacionalni znakovni jezici zakonski priznaju (...)

Saša Dizma Canjev

ŠTO ČEKA U SLJEDEĆIM GODINAMA SVE NAS GLUHE I NAGLUHE?

Potaknuti člankom "Svi hrvatski invalidi izgubit će taj status ako im se pomaže manje od 90 minuta dnevno!", koji je izašao u dnevnim novinama i poslovnim časopisima u listopadu 2010., pogledajmo na što se točno odnosi ovo sve nas gluhe i nagluhe – hoćemo li imati koristi ili štete od toga. Sam naslov promiče misao da će svi invalidi, i civilni i vojni, izgubiti svoj status ako mogu samostalno funkcionirati, odnosno ako im za to ne treba tuđa pomoć minimalno sat i pol dnevno.

Osobe koje su stekle status na temelju "krive kičme" te, iako potpuno funkcionalne, primaju novčanu naknadu i imaju niz povlastica, poput privilegiranog parkiranja, besplatnih autocesta i trajekata te prednosti pri čekanju u javnim institucijama, moći će se, najkasnije od 2012. godine pozdraviti sa svojim statusom.

Vlada je, naime, sredinom listopada 2010. prihvatila probnu primjenu Jedinstvene liste funkcionalnih sposobnosti, prema kojoj će jedinstveno tijelo vjestačenja na potpuno nov, međunarodno priznat način ocjenjivati invaliditet pojedinca. Umjesto dosadašnjeg određivanja invaliditeta prema dijagnozi i njegova izražavanja u postocima, invalidi će se ubuduće dijeliti na sedam kategorija, koje će ovisiti o količini tuđe pomoći koja je pojedincu potrebna. Osoba kojoj ne treba tuđa pomoć najmanje 50 sati mjesečno neće se smatrati

osobom s invaliditetom, već osobom s kroničnom bolesti ili tjelesnim oštećenjem.

Radna skupina predložila je probni period do 2012. godine, u kojem bi se dalje radilo "po starome", ali bi se istovremeno ispunjavali i novi obrasci, kako bismo vidjeli gdje smo i kako stojimo.

Dakle, iz gornjih redova možemo uočiti kako je to postala velika opasnost za sve nas gluhe i nagluhe ljude od kojih je većina samostalna, dakle, sami se brinemo za vlastitu budućnost, stoga je vrlo čudna odluka da bi gluhi i nagluhi ljudi bez tuđe pomoći mogli izvisiti i postati kao osobe s tjelesnim oštećenjem.

Što će biti s Jedinstvenom listom funkcionalnih sposobnosti kada se konačno usvoji nakon 2012. godine? To će izgledati tako da će sve osobe s invaliditetom biti "prevedene", odnosno ponovno vještačene i raspoređene u sedam novih kategorija. Sada u registru imamo oko 513.000 invalida, a Dorica Nikolić, tadašnja državna tajnica za socijalu je najavila kako će o kategoriziranju ovisiti i visina novčane naknade.



Idemo pogledati kako izgleda jedinstvena lista funkcionalnosti. Novčana naknada bi ovisila o kategoriji, no iznosi nisu navedeni. Jedinstvena lista funkcionalnosti sastoji se od cijelog niza kriterija koje tijelo vjestačenja treba ocjenjivati bodovima od nula do četiri, pri čemu je nula za osobu koja za taj kriterij ne treba pomoć, a četiri za onu koja treba potpunu, svakodnevnu potporu. Kriteriji su zadovoljavanje osnovnih potreba i funkcija, poput osobne higijene, odijevanja, hranjenja, hodanja, mijenjanja položaja tijela, izvođenje rutinskih dnevnih poslova, govorenja, gledanja, čitanja, pisanja, mogućnosti učenja i drugo.

Skupljeni bodovi pretvaraju se u minute tuđe pomoći, na temelju kojih se osobe kategoriziraju. U prvu će kategoriju spadati osobe kojima treba tuđa pomoć od 50 do 75 sati mjesečno, u drugu oni kojima treba od 75 do 120 sati, u treću od 120 do 160 sati, u četvrtu od 160 do 180, a oni koji trebaju pomoć 180 i više sati mjesečno bit će raspoređeni u petu, šestu i sedmu kategoriju, ovisno o troškovima i općem stanju.

Iz ove gornje liste uočavamo da bi gluhi, posebno nagluhi, mogli vrlo lako biti izgurani iz prve kategorije, jer nagluhe osobe znaju biti dosta samostalne i skoro uopće ne ovise o tuđoj pomoći. Za gluhe sve ovisi o vrsti i količini gubitka sluha, tako da mogu biti ovisno samostalni u odnosu na nagluhe ljude u smislu prijenosa informacija i količine prevedenih riječi.

No ako se pokaže da tuđu pomoć

imaju jedva pola sata dnevno, također mogu vrlo lako biti izgurani iz Jedinствene liste funkcionalnosti. Što nam je činiti? Iz Ministarstva socijalne skrbi nam ne odgovaraju u kojoj je fazi donošenje Jedinствene liste funkcionalnosti. Sve se to pretvorilo u smijuriju, neozbiljno vođenje državnog projekta za tu listu, jer svi poslovi oko toga stoje. O socijali već godinama nitko ne brine niti je stručno vodi. Provedena je nekakva reforma na koju je potrošeno 46 milijuna eura, a da nikome nije jasno gdje su potrošeni.

Od 2004. godine provodi se informatizacija sustava, a sada je nadležni ministar Darko Milinović najavio da će biti gotova even-

tualno za godinu i pol. Pa kako je to moguće, pita se Jadranka Ivezić, šefica Sindikata socijalne skrbi. Naime, sektor socijale već godinama nije vodila osoba iz sustava. Sedam godina na čelu je, po političkoj liniji, bila Dorica Nikolić (HSLS), učiteljica, a nakon njezine smjene zamijenio ju je dr. Ante Zvonimir Golem, kirurg, inače višegodišnji državni tajnik za zdravstvo.

Dok čekamo konačno utvrđivanje Jedinствene liste funkcionalnosti u sklopu socijale potrebno je provoditi ispitivanje zainteresiranosti gluhe zajednice za praćenje cijele situacije oko liste. Za sada je poznato da gluhi i nagluhi ljudi uopće nisu u dovoljnoj mjeri up-

oznati s cijelim državnim projektom. Moglo bi se reći da velika većina gluhih nije niti čula da se priprema novi zakon i nova lista kategorija za invalide pa bismo se zato trebali informirati o prednostima i koristi za našu gluhu zajednicu.

Ovaj članak je vrlo vjerojatno prva i jedina informacija o tome što će se pripremiti za gluhu zajednicu u odnosu na donošenje zakona o novoj kategorizaciji Jedinствene liste funkcionalnosti. Pa shodno tome, vrijeme je da se pokrenemo prema boljitku za sve nas.

mr. sc. Zlatko Orct

išljanja - razmišljanja - razmišljanja - razmišljanja - razmišljanja - razmišljanja - razmišljanja -

DJECA 8. DANA STVARANJA

2 dio.

U redu, Michaele, dajem ti riječ, štovanome čitateljstvu ćemo prezentirati najdomljivije sažetke s predavanja "My Informed Body, and Yours".

Ali najprije da nam se javi draga malenkost od Autora ovih zaista neobjašnjivih redaka, jer teško se oteći dojmu tragičnosti i apsurdnosti priča oko kohlearnog implantata...

Slike 3



Bakterija Staphylococcus aureus u akciji...

...Ej, čekaj! Čemu ova slika baš sada ovdje kada me jedan, avaj, kohlerovac, ili ciborg, ajme, prekida u vjernome, s dramaturškim zapletima, iščitavanju priče s ključem. Štovano će se čitateljstvo zapitati o namjerama autora, ili Autora... No, nastavite samo... Otkrijte...

Koliko je doista duboka zečja rupa.

Istraživanja su pokazala da se u postoperativnom procesu ugradnje CI-a pojavljuju komplikacije u vidu Staphylococcus aureus... Da budemo znanstveno utemeljeni i otvoreni: infekcijama (zorno se vidi na slici 3b, takozvane «mete» našega tijela, ako ćemo to gledati iz vizure evolucionističkog darvinizma, doista nam se crno piše...). Trenutačna istraživanja u Češkoj pokazuju rizičnost izlaganja bakterijskim infekcijama nakon operacije ugradnje kohlearnog

implantata u djece (vidi : International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology Volume 74, Issue 5, May 2010, Pages 499-502).

Slika 4.



Na slici se vidi zoran elektronski snimak bakterije Staphylococcus aureus.

Michael: Što je informacijsko tijelo?

To je takvo tijelo koje treba podatke da bi radilo. Drugim riječima, izlazni podaci su dio njegova funkcioniranja.

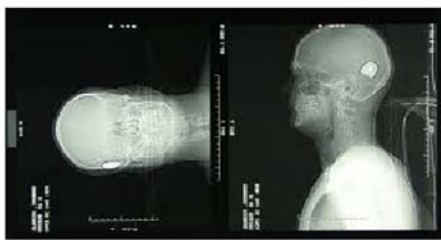
Samo malo, Michael. Nisi jedina zvijezda ove transhumanističke dramske izmišljotine u autoričinoj glavi. Ajme, kako se lako razotkrivam...Uh, opet počinje potraga za autorom, ili bar licima koja traže dotičnoga...Opa, bar netko priznaje u ovom cijenjenome društvu da nije čuo za Bertolda Brechta.

...Ali sam čuo da je netko prolio ulje...

Ah, Bulgakov ? Kako nostalgično zvuči...

Samo malo, Michael. Da čitateljstvu predstavim naslovnicu knjige koja te je proslavila, a ja bih se usudio reći jedno od evanđelja transhumanizma...

Slika 5. Redgenska snimka dr. Michaela Chorosta gdje se jasno vidi CI. Možda za neke ljepota, a za neke gađenje...I na naslovnici Michaelove knjige nalazi se snimak identičan desnome dijelu rendgenske snimke. Zaista impresivan marketinški trik industrijskog marketinga, zar ne ?



Michael: Poslovanje informacijskih tijela. Informatizacija tijela kreirat će nove industrijske grane i usluge:

- medicinsko motrenje i kontrola
- "kontroliranje umom" vanjskih uređaja
- međusobna komunikacija.

Moja druga knjiga tiče se informatizacije tijela. World Wide Mind : The Coming Integration of Humans and Machines. (U tisku, 2010/11.)

Kompanija Proteus Biomedical kreirala je zanimljiv proizvod, nije na tržištu, još uvijek je u razvojnoj fazi (srpanj 2008) - tabletu s mikročipom i baterijom koja nakon gutanja šalje podatke liječnicima. Usto korisnik nosi senzore - mjere tjelesne parametre (temperatura, krvni tlak).

Samo trenutak, Michael - nekad su mi davno rekli da smionije od istraživanja nepoznatoga može biti sumnja u poznato, pa treba reći nešto o ograničenju kognitivnih kapaciteta.

U klasičnome radu Millera¹⁷ iz 1956. javlja se pojam "chunk" (gromada ili komad) umjesto bita za temeljnu jedinicu pamćenja."Chunk" je neka poznata jedinica, čija veličina nije toliko bitna koliko je važan znak za pronalaženje te informacije. Naime, uz pravilo da je raspon pamćenja 7+/-2 čestice (zamislimo da čestica reprezentira, za npr. nepovezan niz brojeva ili/i slova, pojedinačni broj ili slovo) i, imajući u vidu prirodenu ljudsku evolucijsku sklonost ka grupiranju prema zajedničkim obilježjima ili heuristici, Miller je to nazvao "chunking" i pokazao da se raspon pamćenja kreće u intervalu od 5 do 9 chunka.

Michael : "Uspon mrežne kognicije" 3w18 mijenja način uporabe ljudskih kognitivnih sposobnosti. Tako ja, primjerice, ne mogu zamisliti svakodnevni i znanstveno-istraživački rad bez upotrebe Googlea. Usto, servisi poput Googlea, Wikipedije i općenito 3w postaju kolektivna civilizacijska memorija. Evo, upravo sada imam suprugin Blackberry u iščekivanju iPhonea 3G. Želim reći da mi ti gadgeti daju izobilje informacija i odgovora na svakodnevne probleme, ne samo dok sjedim za stolom, za PC-jem, nego i dok sam vani, na ulici. Stoga i ti uređaji također predstavljaju primjer integracije tijela i informacijske tehnologije. Ali sada ćemo ići malo dublje, u ekstremniji primjer integracije tijela i informacijske tehnologije. Bit će malo krvav slajd...

Dobro Michael, poštedit ćemo štovano čitateljstvo krvavih detalja, ta mogla bi se naći osjetljiva duša il pak možda netko objedovaše pa nam ne bi priličilo kvarenje gustativnog delirija... No dobro, dajmo podnaslov...

Što se skriva ispod umaka?

Za praćenje izlaganja pogledajte sliku 2 iz prvog dijela članka.

Michael : To je hardverski uređaj ali i softverski i više ću govoriti o softveru. Sam kohlearni implantat izgleda poput uobičajenog slušnog pomagala, ali nije. Sada ću vam opisati uređaj izvana prema unutra. Uređaj sadrži mikrofoni koji registrira zvukove, srednji dio - koji i najviše podsjeća na slušno pomagalo - digitalizira zvukove; zatim litij-ionske baterije koje opskrbljuju sustav s energijom.

¹⁷ Miller, G.A. (1956), The Magical Number Seven, Plus or Minus Two: Some Limits on our Capacity for Processing Information. Psychological Review, 63, 81-97.

Dio koji se ne vidi, a kirurškim se putem ugrađuje u lubanju, naziva se receiver ili stimulator. A radio transmitter, koji ima oblik diska, i emitira signale kroz kožu do (...) implantiranog dijela (receiver, stimulator) sadrži magnet - omogućava vezu uređaja s implantiranim stimulatorom.

Ovdje nema izravne veze; to je radio link kroz kožu, ništa ne prodire kroz kožu. Stoga implantat prima signale s antenom, koristeći signal za pobudu energije i pri tome šalje podatke putem elektroda u cochleu (lat.cochlea - pužnica, ustvari pos-

rijedi je nakupina dlačica čija se uloga svodi na transmisiju zvučnih signala/ vibracija u električne signale mozgu. Op.a). Kada su me aktivirali, odnosno kada sam dobio prvi implantat u lijevome uhu, softver mi je omogućio 8- kanalni pristup auditornim informacijama. Istraživanja su pokazala da je potrebno minimalno 6 kanala za razumijevanje govora. Za usporedbu, normalno uho omogućuje aproksimativno 3500- kanala auditornih informacija.

Ajme, Michaele, počeli smo se ponavljati, vrijeme je za novo lice,

znaš, show must go on... Graeme, naprijed.

Kuc- kuc... avaaaaaiiii....tko nas sad to ometa?

- Hellou, I am Mark. Dr. Mark Gasson...

O bože dragi, opet još jedan ludi znanstvenik, daj nas poštedi takvih ljudi.....

Tražite li mjesto pod suncem? Morat ću vas razočarati... Jer kada, i ako, ga nađete, Sunce je već davno, davno zašlo

Autorove mračne digresije

mna - kolumna - kolumna - kolumna - kolumna - kolumna - kolumna - kolumna - kolumna - kolum

PRIČA O OČIMA

Ovo nije priča o ušima koje ne čuju pa se služe aparatićem, niti priča i hvalospjev pužnici koja je pomogla da se čuju zvukovi, ptičice, muzika, sva ona prometna buka, tipke i sve što sam vam napričala... Sve je to prekrasno. Nije priča ni o rukama i znakovnom jeziku, koji je jako jako praktičan i odlično sredstvo komuniciranja, prekrasan, slikovit, logičan, maštovit. Nije priča ni o naočalima koje pomažu da se malo oštrije vidi, pa se zameću, lome, pucaju, magle, gube i padaju s nosa.

Ovo bi trebala biti priča O sedam osjetila, koja su najveće čudo. A ne Taj Mahal, Bazilika sv. Petra ili Sahara...Vidjeti, čuti, mirisati, okusiti, osjetiti...

Priča je to o očima, onima koje ostaju nakon svega i koje su pomagači kod očitavanja, praćenja, koje su promatranje, projektori našeg mozga koji ostaje dominantan kad čovjek ima problema sa sluhom. One koje vide ali i gledaju, one koje nemaju oštru sliku, ali sve

ipak procjenjuju, one koje drže cijelu sliku u okviru i bez kojih je jako teško, teško je bez njih i kad su jako slabe, i kad nemaš sliku. Najviše od svih osjetila dugujem svojem vidu - niti svjesni nismo koliko ovisimo o njemu, dok nam netko ne kaže: a sad moraš zaklopiti oči, moraš žmiriti, i biti mirna. Slušaj što ti govorim! Ako i to možeš.

Nekim čudom došla sam pod laser, i dugogodišnja kratkovidnost mi je korigirana u sasvim pristojnu sliku. Ne trebam više naočale, progledala sam - ali doslovno. Slika je ista, ali osjećaj koji sam dobila nakon svega se dosta promijenio. Jedina riječ koju mogu reći je – zahvalnost. Spoznala sam koliko su moje oči pretrpile, koliko su bile i koliko su uvijek preopterećene, umorne.

Čudila sam se svojem umoru, nikad ga nisam mogla locirati. Vrat? Leđa? Križa? Trbuh? Pluća i disanje? Glava?... Neeeeeee, oči su umorne, premorene, rade četverostruki

posao, gledaju, procjenjuju, vide i služe kao potpora sluhu, i još mnogo toga.

Mutnaste, velike, smeđe sa šarama, nekad crne, nekad plačljive, nekad naborane od smijeha, nekad im vise kutevi prema dolje, nekad ih uokvirim s maskarom, jako hvaljene dok sam bila mala: Oooooo, kako ti mala imaš lijepe oči! Prvi kontakt sa suprotnim spolom, muškarci, prijatelji roditelja „padaju u nesvijest“ kad ih pogledam. Malena, jesi ti zaprljala oči s ugljenom?, Vidi ti te oči, i Kad si bila mala imala si na licu samo oči.

Neka, neka.. Malo pretjerivanja ne škodi, taštine i ulagivanja. Nitko nije znao da je mojim očima već unaprijed trebala potpora, jer se jednog dana u pubertetu, ravno nakon gubitka sluha, vid počeo mutiti a dioptriya je stala stupati

svake godine, dvije - -1, -2, -2,50, -3, -3,75, -4, -4,50, -5 i tako do -7, pa natrag na -6,50. Stala je oko 30. godine, koja radost! Tad su mi već dječica bila rođena, i tražila sam jutrima, noćima, pospanim zorama naočale da ih podojim, podvorim, presvučem... Ma tko stavlja aparat da čuje plakanje? Ionako vidiš što netko treba, dok još pričati ne znaju.

No trebalo je djelovati i prvo je bilo – stavi naočale na nos, pa makar zaspala s njima na nosu, makar se iskrivile i skliznule iza kreveta - morale su biti tu.

O prijateljicama lećama ukratko – dale su mi osjećaj da mi nije ništa, da sam vamp, dozvolile su šminku i isticanje, pogled i gledanje, malo su me namučile - grebanje, suzenje, gubljenje, lomljenje i pucanje. Ali pomogle su mi da vježbam i bavim se sportom i rekreacijom bez muke, da stavim sunčane očale, i da, jednostavno, budem cool.

Nikad neću zaboraviti iznenađenje svojeg prijatelja iz srednje škole koji je kad je čuo da sam zapravo kratkovidna i inače nosim očale rekao: WOW!!! Obožavam cure s

naočalama. To je tako cool!!!

Više nisam cool. Navršavam svoj 4? I sve više se topim, s mene pada sloj po sloj, kamen po kamen. Ili ja postajem jača ili teret pada s mene da bi mogao doći drugi, ili možda dolazi naznaka zrelosti, iskustva i mudrosti koja pomaže da se sve to rasporedi.

U svakom slučaju, dobro vidjeti velika mi je pomoć i olakšanje.

Hvala Visu med i Optical Expressssss!!

Petra

đanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - do

Od gospođe Ružice Juras dobili smo poziv (mi, djelatnici odnosno profesori defektologije Centra «Slava Raškaj») na promociju njezine knjige «Rukom pod ruku» - Putovanje kroz život i Nastavak putovanja, u Čakovcu, 27. listopada 2010.



1. Pozdravni govor voditeljice programa Ljiljane Bogojević

2. Govor sunakladnika mr. sc. Ernesta Fišera

3. Glazbeni program pjesama autorice posvećene suprugu prof. dr. Zvonimiru Jurasu, surdopedagogu i psihologu

- izvođači pjesama: Valentina Geci, Ivanka Lakatoš i Dragica Trstenjak
- za klavirom: skladatelj Ivan Mežnarić

4. Govor profesorica Centra «Slava Raškaj», Zagreb

- Nataša Ozimec, prof. def. – o knjizi i o prof. Z. Jurasu, kao njegova studentica
- Ružica Kežman, prof. def. - «Moja sjećanja na prof. Z. Jurasu»



5. Govor Ljubice Pribanić, profesorice Edukacijsko – rehabilitacijskog fakulteta

6. Govor gospođe Ružice Juras



Program je realiziran uz sponzore: Udruga gluhih i nagluhih Čakovec i Varaždinske vijesti d.d. Varaždin. Tumač znakovnog jezika za gluhe: Zlatica Bahun

Osvrt na knjigu Ružice Juras

Knjiga «Rukom pod ruku» Ružice Juras - Varaždinke je veoma zanimljiva i poučna. Ona je pisala ovu knjigu da bi njihovom potomstvu, prijateljima i znanosti ostavila dokaze postojanja i djelovanja. Bilo bi neoprostivo sve prepustiti

zaboravu.

Knjiga govori o životu i znanstveno-istraživačkom radu njenog supruga prof. dr. Zvonimira Juras, kao životnog pratioca Ružice kroz punih 57 godina.

Čitav radni vijek proveli su u Zagrebu, ali su ostali jakim emotivnim vezama povezani s Varaždinom.

Kao što govori naslov knjige – Zvonko i Ružica su kroz život išli rukom pod ruku, jedno drugo nadopunjavali i poticali na djelovanje.

Po povratku u Varaždin su nastavili i pojačali aktivnosti u radu s gluhim i nagluhim osobama.

Ružica Juras je radila 10 godina s osobama oštećena sluha. Suosnivateljica je i dugogodišnja tajnica Društva pisaca «August Šenoa». Organizirala je glazbeno – poetske večeri u varaždinskoj kavani. Objavila je knjige pjesama. Svaka njena pjesma, bila ona mala priča ili aforizam, odraz je njena srca u toplim očima.

Ružica kao sunce rasipa bogatstvo duha i dobrotu, jednostavno i prirodno. Riječi joj izviru bez filozofiranja, svakom su razumljive, lako prevodive i shvatljive svima koji ju slušaju. U glazbenom dijelu su izvedene i njene brojne uglazbljene pjesme.

Zvonimir Juras kao sveučilišni profesor u mirovini, doktor znanosti na području surdologije ostao je veliki prijatelj gluhih osoba kojima je posvetio čitav svoj radni vijek, a nastavio je u Udruzi gluhih i nagluh u Varaždinu. Za života je predao Edukacijsko – rehabilitacijskom fakultetu u Zagrebu, kojeg je bio suosnivatelj, preko 550 naslova knjiga, časopisa, brošura i ostalog.

Bio je veliki borac za prava gluhih i dao je veliki doprinos

za prihvaćanje i priznavanje gestovnog govora kod nas i u svijetu. Radio je u Zavodu za gluhe (današnjem Centru «Slava Raškaj») kao pedagog i psiholog.

Vodio je Savjetovalište za gluhe i nagluhe u Savezu, pomažući riječju i tekstovima u časopisu Saveza korisnicima slušnih aparata. Pomagao je konzultacijama u uključivanju završenih učenika na zanate.



s lijeva na desno: prof. Ljubica Pribanić, Nataša Ozimec, prof. def., Ružica Juras i Ružica Kežman, prof. def.

Citati – riječi gluhih osoba o prof. dr. Zvonimiru Jurasu:

.....»Bio je jedan od rijetkih čujućih stručnih djelatnika i suradnika Saveza gluhih s kojim smo se mi gluhi osjećali kao među svojim. Nije to bilo samo zbog njegova poznavanja svih načina komunikacije s gluhima, već više zato što na gluhe nije gledao ni svisoka ni s distance. Bili smo mu jednostavno prijatelji ili «protivnici» s kojima je drugovao ili polemizirao na ravnoj nozi.».....

..... «Bio je najbolji nastavnik. Nakon predavanja, on bi sebi i nama uvijek ostavio «pet akademskih minuta». Njemu smo u to vrijeme mogli iznijeti svoje brige i poteškoće i svašta ga pitati. Na sve je imao odgovor. Njegove omiljene izreke su bile: «Nije sramota ako čovjek nešto ne zna. Sramota je

ako to ne želi naučiti.».....

Malo poezije

LJUBAV

Ljubav ne umire nikad
ko vječno svjetlo
u srcu nam gori;
i svaki nemili udar
rasplamsa ga jače
pa se jače razgori.

Ružica Juras

PUT DO SREĆE

Oslobodi svoje srce od mržnje.
Živi jednostavno.
Očekuj malo, daj mnogo.
Ispuni svoj život ljubavlju.
Širi vedrinu.
Zaboravi sebe, misli na druge.
Čini drugima kako želiš da drugi
čine tebi.

Ružica Juras

Ružica Kežman, prof. defektolog

MOJA SJEĆANJA NA PROFESORA DR. ZVONIMIRA JURASA

S neizmjernom zahvalnošću se sjećam divnog profesora dr. Zvonimira Jurasu, surdopedagoga i psihologa. Njemu dugujem zahvalnost za mnoga znanja i saznanja, za savjete, ohrabrenja, razumijevanje. On je ulijevao povjerenje i sigurnost, te je kroz jednostavne rečenice izricao misli vječitog učitelja. Bio je veliki borac za prava gluhih i nagluhih osoba s osjećajem senzibiliteta i razumijevanja njihovih potreba i poteškoća.

Moje srednjoškolsko obrazovanje kao i upis na Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet u uskoj je vezi s osobom prof. dr. Zvonimira Jurasu, kao savjetnika.

Nakon završene osnovne škole, prije upisa u matematičku gimnaziju, na Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet i na Pedagošku akademiju, bila sam kod profesora Jurasu u Savjetovalištu, u Savezu gluhih. On mi je pružio nadu da mogu upisati matematičku gimnaziju koju sam uspješno završila.

Poslije, kad sam položila ispit na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, nastupile su poteškoće oko upisa na Pedagošku akademiju, te sam otišla opet kod njega po savjet. Pedagoški radnici na Pedagoškoj akademiji nisu mogli prihvatiti moje oštećenje sluha i potkrepljivali su svoje stajalište tradicionalnom tvrdnjom o potrebi fizički i psihički zdravih ličnosti za navedeno zvanje – profesor defektolog. Isto tako su i u SUVAG-u neki profesori bili protiv mog studija defektologije baš zbog oštećenja sluha, uz tvrdnju da moram imati «kristalan» govor.

Unatoč njihovim negativnim stavovima nisam se lako predavala. Uz pomoć profesora Jurasu kao i profesora Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, a u dogovoru i uvjeravanju nadležnih struktura Pedagoške akademije, konačno sam se upisala na željeni studij. Fakultet, kao i Pedagošku akademiju, sam uspješno završila zahvaljujući upornosti i ustrajnosti

pri savladavanju nepremostivih poteškoća.

Zahvaljujući profesoru dr. Jurasu, njegovim ohrabrujućim savjetima i svojoj dubokoj vjeri u vlastite mogućnosti, dokazala sam uspješnim radom, postignućima i svojim realnim pozitivnim i optimističnim stavovima da kao gluha osoba vrijedim kao i čujuća visokoškolovana osoba i da sam sposobna za sve vrste posla.

Rado se sjećam i nikada neću zaboraviti to što su prof. dr. Jurasu i njegova draga supruga Ružica srdačno primili moju tetu Katu (moju skrbnicu) i mene i ugostili nas u svom stanu u Zagrebu, prije njihove selidbe u Varaždin.

Počašćena sam time što sam poznavala poštovanog gosp. prof. Jurasu koji se odlikovao jednostavnošću, finoćom i vedrinom.

Ružica Kežman, prof. defektolog

danja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - događanja - do

EUROPSKI FESTIVAL UMJETNOSTI GLUHIH I FESTIVAL KULTURE GLUHIH - SALVIA

Sjedim i razmišljam - kako početi pisati o nečemu u meni još tako prisutnom, istinskom doživljaju? Ali, vrijedi pokušati, zar ne? Prvo da vas upoznam sa Salvijom! Tko je to? Ili što je to?

Salvija je europski festival umjetnosti i kulture gluhih, koji je nastao

u Belgiji 1997. godine, a osnovao ga je Salvatore Faletta, sadašnji predsjednik festivala. Želja organizatora od samih početaka je bila da festival koji se održava u udobnom ambijentu i uz pristupačne cijene postane tradicionalni događaj koje će okupljati ljude koji nose umjetnost kazališta u srcu i čija je duša uvijek prepuna veselja.

Ove se godine Salvija održavala u susjednoj nam Sloveniji, točnije

u Ljubljani, od 2. - 10. listopada. Samom otvorenju, na moju veliku žalost, nisam bila u mogućnosti nazočiti, ali od trenutka dolaska na željeznički kolodvor, gdje me dočekalo dvoje nasmiješenih volontera, pa kroz cijeli boravak tijekom svih događanja obilato mi je nadoknađen gubitak. Da, gubitak, dobro ste pročitali.

Moram priznati da sam na početku bila malo skeptična. Znala sam

da dolaze ljudi iz više europskih država, pa sam razmišljala kako ćemo se uklopiti jedni s drugima. Nasmiješeni doček me oraspoložio u trenu, a kada su me posjeli u prvi red gledališta u prostoru stare elektrane gdje se već odvijala predstava kolega iz Češke, osjetila sam onaj iskonski miris, zagrljaj dobrodošlice od strane kazališnih dasaka. Bila sam kupljena u potpunosti!

Pogotovo kad sam na bini prepoznala prijateljicu Petru iz Češke koju nisam imala prilike vidjeti punih sedam godina! Uslijedile su predstave Estonije, Izraela, naših domaćina Slovenaca, Italije, Španjolske, Grčke...



članovi kazališne družine iz Češke

Dakle, taj mi je prvi dan bio fantastičan, ispunjen dojmovima, a završio je zajedničkim odlaskom na pizzu gdje smo se pridružili kolegama iz Njemačke i Belgije. Tu sam prvi put imala priliku upoznati predsjednika Salvatorea i tako biti počašćena druženjem s izvanredno jednostavnom, skromnom, toplom i otvorenom osobom bez imalo oholosti.



Članovi kazališne družine "DLAN" sa predsjednikom SALVIE Salvatorem Faletta

Salvatore je nizak rastom, izgledom podsjeća malo na Alberta

Einstena bez brkova, ali s modernim naočalama. Moram istaknuti i grupu iz Njemačke koja je došla iz Münchena, a koja postoji već punih 27 godina! Njihov predsjednik Ronald me se ponajviše dojmio kao karizmatična i snažna osoba. A tek njegov osmijeh! Isti Jack Nicholson! Nestvarno, da vam se koža naježi!



članovi kazališne družine iz Njemačke

U njegovoj grupi glumi i njegova žena Susan, i još nekoliko gluhih osoba, a sve su starije od 45 godina. Vjerovali ili ne, Susanina sestra Johana koja ima preko 55 godina, a pokazala nam je što sve može.. Radi kao tehničarka za svjetlo, i uz to i glumi sa zadovoljstvom te pruža svima stvarno dobar primjer da entuzijizam ne mora nestati s godinama! Dapače, užitak je još veći sa svakom predstavom.

Sljedećih pet dana koji su uslijedili uglavnom su bili u istoj kreativnoj, rekla bih, rutini: svaki dan ustajanje u isto vrijeme, pa doručak, nakon čega bi uslijedile rasprave o predstavama odigranim dan ranije, pa prijedlozi, sugestije za naredni dan, pa workshopi (radionice) organizirane po grupama i predavanja.

Na tim radionicama smo se svi mogli kvalitetno družiti, a pritom smo i jako puno naučili. Ja sam u svojoj radionici, prilično uspješno, usuđujem se reći, pokazala tri vrlo zanimljive psihološke igre, i održala im kratko predavanje o Zagrebu, o našem dragom Dlanu

(kazališna grupa). Naprosto ih je zanimalo baš sve: kako smo nastali, koji nam je cilj, tko nas financira..itd..itd..

Nakon svake radionice smo imali pauzu, organizirani odlazak u grad (hotel nam je bio smješten malo izvan centra). Imali smo na raspolaganju kombije 24 sata na dan. Organizacija je bila stvarno vrhunska. Obično smo ručali u velikom trgovačkom centru pa se vratili u kazalište. Svakodnevno bismo odgledali najmanje tri predstave. U svakoj pauzi između prikazanih predstava svi smo se međusobno družili, veselili se uspješnim predstavama, izmjenjivali iskustva, sklapali nova poznanstva i obnavljali stara.

Svaka je predstava bila doživljaj za sebe, izvanredni kostimi, majstorska šminka, izvrsna scenografija, dojmpljiva koreografija, ma pravi kazališni ugođaj! Postali smo svi kao jedna velika obitelj i jako nam je teško pao rastanak. Mnogi su od nas plakali. Ali kuda ja opet žurim! Nije još kraj!





*članovi kazališne družine "DLAN" sa
predsjedništvom Salvie*

Predzadnjeg dana, koji je padao u petak, imali smo završnu predstavu u kojoj smo svi učestvovali. Mislite da je to nemoguće? Bili smo razvrstani u pet grupa: pantomima, poezija, ples, vizual i drama.

Svaka je grupa napravila posebnu točku u trajanju od osam minuta i na kraju su se sve grupe spojile na pozornici. Koliko pljeskanja oduševljene publike, koliko smijeha i nas i publike, a pala je i koja suzica, naravno. Nitko nije mogao

ostati ravnodušan. Druženje se nastavilo dugo u noć. Nezaboravno!

U subotu ujutro, s očima otvorenim "na pola koplja" išli smo na organizirani izlet u Postojnsku jamu, a navečer smo imali gala večeru za koju smo nabacili svoje najljepše krpice i krenuli u hotel s četiri zvjezdice, gdje nas je već čekao švedski stol i postavljeni okrugli stolovi. Ne znam kako se zvao hotel ni gdje se točno nalazi, ali znam da nam je druženje bilo nezaboravno i da ću ga se često sjećati s radošću i malo nostalgije.

Ako vas zanima, u sljedećem se broju možemo opet družiti, jer ću vam detaljnije opisati što se događalo na predstavama i radionicama :).



*članovi kazališne družine "DLAN" sa
kazališnom družinom iz Litve*



*članovi kazališne družine "DLAN" sa
županom grada Ljubljane Zoranom
Janković*



članovi kazališne družine iz Italije



članovi kazališne družine iz Grčke



*članovi kazališne družine "DLAN" pred-
stavnicima kazališnih družina iz Grčke i
Izraela*



završna predstava svih sudionika festivala Salvie



gala večer svih sudionika festivala Salvie



predsjednik Salvie Salvatore Faletta i njegov imitator

*napisala Lea Starčević
fotografije Lino Ujčić*

„OSLUŠKIVANJE LJEPOTE“

Galerija IZLOG Zagreb,
01.12.2010. god.

„Osluškivanje ljepote“

Umjetnici iz udruge „SVIJET TIŠINE“ odazvali su se pozivu udruge „Udruge tjelesnih invalida“ da izlažu u njihovom lijepom prostoru.

Imali smo topao i prijateljski susret s njihovim predsjednikom gospodinom Milanom Ožegovićem.

Radove svakog umjetnika predstavio je likovni kritičar-Stanko Špoljarić.

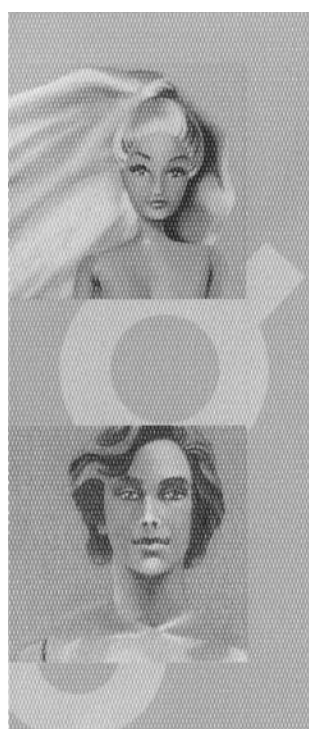
Sudjelovali su gluhi umjetnici:

Josip Vukojević, Koča Popović, Nikola Vukojević, Vanja Jović, Kristina Popović, Gordana Vuger, Lino Ujčić, Mirjana Sorko-Nikolić Mingsheng Pi i Dušan Došenović.

Napisao i fotografije Lino Ujčić



radovi naših umjetnika prikazani na izložbi „Osluškivanje ljepote“

oslušivanje ljepote

IZLOG GALERIJA

DRUŠTVO
TJELESNIH
INVALIDA

oslušivanje ljepote

Društvo tjelesnih invalida i
Udruga za kulturu osoba
oštećena sluha Hrvatske
Svijet tišine
imaju čast i zadovoljstvo pozvati
Vas i Vaše prijatelje
na otvorenje izložbe

OSLUŠKIVANJE
LJEPOTE

Skupina umjetnika oštećena
sluha: Dušan Došenović, Vanja
Jović, Mingsheng Pi, Koča
Popović, Kristina Popović,
Mirjana Sorko Nikolić,
Lino Ujčić, Gordana Vuger, Josip
Vukojević i Nikola Vukojević

u srijedu
1.12.2010.
u 18 sati

IZLOG GALERIJA
Bosanska 2
Zagreb

IZlog

DRUŠTVO
TJELESNIH
INVALIDA

radovi naših umjetnika prikazani na izložbi "Oslušivanje ljepote"



Kulturno in izobraževalno društvo MAVRICA



ruštvo gluhih

MAVRICA